

TADEUSZ NIELESZCZUK ur. 1928; Opole Lubelskie

Tytuł fragmentu relacji	"Moi zwierzchnicy by mnie zdradzili?"
Zakres terytorialny i czasowy	Warszawa; po 1944 roku
Słowa kluczowe	Nieszczuk Tadeusz (1928-), Dekutowski Hieronim (1918-1949), aresztowanie Zapory, śmierć Zapory, partyzantka, Wisła

"Moi zwierzchnicy by mnie zdradzili?"

Kiedy front się już zbliżał, to Zapora "rozpuścił" oddział. Kto miał gdzie rodzinę, kto nie chciał się ujawniać, to krótką broń tam sobie zostawił, a RKM (*Ręczny karabin maszynowy-dop.red.*) na kopę, na "stopy" (*do przetopienia-dop.red.*). I tę broń wzięli na furmankę i zawieźli do Lublina. I zastępca - Wisła ujawniał oddział, który chciał się ujawnić. Złożyli broń, dostali zaświadczenie ujawnienia. I ja też mam to zaświadczenie. A Zapora dalej się ukrywał i kombinował jak się przerzucić za granicę i jego sześciu podkomendnych też chciało się przedostać za granicę. I aresztowali generalny sztab Armii Krajowej w Warszawie. Tam kilku było ich, chyba czterech czy pięciu. Aresztowało [ich] UB, ale nie zależało im na nich, tylko chcieli dorwać Zaporę koniecznie. Za cenę Zapory zwolniono ich. Podpisali współpracę, że Zaporę dostarczą, i przyjeżdżali do oddziału i namawiali Zaporę, że mają chody w Warszawie, że zrobią lewe paszporty, jako delegacja handlowa legalnie przejadą, do NRF-u, do strefy amerykańskiej i legalnie przekroczą granicę, bo będą mieli papiery. A to było wszystko upozorowane, umówione z ubowcami. I przyjeżdżali, namawiali Zaporę. Z początku Zapora wahał się. Ale oni tak często przyjeżdżali i namawiali Zaporę i gwarantowali mu, że przejedzie legalnie. „Po co ma się próbować ukrywać, przekraczać nielegalnie granicę, niebezpiecznie. Kiedy z paszportem normalnie w siedmiu przejedziecie. Wsiądziecie przy granicy w międzynarodowy pociąg i sobie przejedziecie”. I Zapora zaczął im wierzyć. Pamiętam przyjechali z fotografem, zrobili zdjęcia do paszportów, zrobili paszporty, przywieźli, pokazali im te paszporty, dali im je. Dłuższy czas trwały konferencje. A Wisła, jego zastępca mówił... (Oni po imieniu sobie mówili, bo przecież ja byłem przy Zaporze, to ja wszystko słyszałem. Jak były te konferencje, to ja byłem w środku przecież, żeby który nie wyjął pistoletu i nie strzelił do Zapory. Bo pełna chałupa była partyzantów. Zapora nigdy nie był sam na sam z nikim. Chociaż to byli zwierzchnicy, ale myśmy im nie dowierzali). Wisła mówi: „Słuchaj Hirek”, (bo on Hieronim Dekutowski nazwisko ma, nazywa się Zapora Dekutowski). "Jak oni byli aresztowani - Hirek - i UB ich puściło, to oni są trefne. To jest podstęp". A Zapory słowa: "Słuchaj Wisła, moi zwierzchnicy by mnie zdradzili? Ja nie wierzę", „No, żebyś się nie przekonał”. I przywieźli im garnitury czarne, kapelusze. Jeszcze uprzedzili: "Tylko pamiętajcie, bądźcie bez broni, bo mogą być rewizje na granicy, to możecie wpaść". I Zapora z Ratoszyna, furmanką pojechał. Już oddział był ujawniony, tam paru przy nim tylko było, i tych sześciu podkomendnych, jego oficerów. Razem nie jechali, tylko każdy osobno. I w Nysie mieli umówiony adres, gdzie

mieli się wszyscy spotkać, i tam miał czekać przewodnik, który ich przewiezie, popilotuje do strefy amerykańskiej, do NRF-u. A w tym domu to już UB na nich czekało. Jeszcze im kazali pojedynczo wchodzić, żeby się nie rzuciło w oczy. I Zapora ostatni wchodził, a tam go mac, i na fotel. I ciemne pomieszczenie, reflektor w oczy. A zdjęcie Zapory leżało przy tym oficerze UB, i jeszcze pyta się go: „Czy to pan Zapora?”, „Tak. Hieronim Dekutowski, Zapora oddziału partyzanckiego jestem”. No i co? Na Rakowiecką (w *Warszawie-dop.red.*) go zawieźli - tych sześciu i jego siódmego - i mordowali od [19]47 roku. W [19]49 roku go rozstrzelali dopiero. A wyrok śmierci dostał wcześniej. I tak zginął Zapora.

Data i miejsce nagrania	2008-03-10, Konopnica
Rozmawiał/a	Marek Nawratowicz
Transkrypcja	Joanna Sudoł
Prawa	Copyright © Ośrodek "Brama Grodzka - Teatr NN"